

Zadeva C-203/24 [Hakamp]ⁱ**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

15. marec 2024

Predložitveno sodišče:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum predložitvene odločbe:

15. marec 2024

Vlagatelj kasacijske pritožbe:

KN

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

Predmet postopka v glavni stvari

Postopek v glavni stvari se nanaša na določitev, katera zakonodaja na področju socialne varnosti se uporabi za delavca s stalnim prebivališčem na Nizozemskem, ki je za delodajalca s sedežem v Lihtenštajnu opravljal dejavnost na plovilu za celinsko plovbo v Belgiji, na Nizozemskem in v Nemčiji.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU se nanaša zlasti na vprašanje, kako je treba določiti, ali se za delavca, ki v dveh ali več državah članicah opravlja dejavnost zaposlene osebe, lahko šteje, da znaten del svoje dejavnosti opravlja v državi članici stalnega prebivališča.

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Katere okoliščine ali vrste okoliščin so primerne za presojo na podlagi člena 14(8) izvedbene uredbe, ali oseba, ki običajno opravlja dejavnost zaposlene osebe v dveh ali več državah članicah, znaten del svoje dejavnosti opravlja v državi stalnega prebivališča, če ni sporno, da tam opravlja dejavnost 22 % svojega delovnega časa? Ali se za to zahteva (i) da je okoliščina neposredno povezana z opravljanjem dejavnosti, (ii) da gre za okoliščino, ki vsebuje napotilo glede kraja opravljanja dejavnosti in (iii) da je iz okoliščine mogoče količinsko sklepati, kakšen pomen je treba pripisati dejavnosti, ki se opravlja v državi stalnega prebivališča, v primerjavi z vsemi dejavnostmi zadevne osebe?

2. Ali je ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje treba oziroma ali je mogoče pri tej presoji upoštevati: (i) stalno prebivališče delavca, (ii) kraj registracije plovila za celinsko plovbo, na katerem delavec opravlja svojo dejavnost, (iii) kraj sedeža lastnika in upravljavca plovila za celinsko plovbo, (iv) kraj, kjer je plovilo plulo v obdobjih, v katerih delavec na njem ni bil zaposlen in tudi še ni bil zaposlen pri delodajalcu, (v) sedež delodajalca in (vi) kraj, kjer se delavec vkrcal in izkrcal s plovila?

3. Za katero obdobje je treba presojati, ali delavec opravlja znaten del svoje dejavnosti v državi stalnega prebivališča?

4. Ali ima pristojni nosilec države članice pri določanju zakonodaje, ki se uporablja in ki jo mora sodišče načeloma spoštovati, glede pojma „znaten del svoje dejavnosti“ iz člena 13(1) osnovne uredbe diskrecijsko pravico, in če jo ima, kako daleč sega ta pravica?

Navedene določbe prava Unije

Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti

Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti

Navedene določbe nacionalnega prava

Niso navedene

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Vlagatelj kasacijske pritožbe je leta 2016 stalno prebival na Nizozemskem. Od 4. februarja 2016 do 31. decembra 2016 je delal na plovilu za celinsko plovbo, registriranem na Nizozemskem. Lastnik in upravljavec plovila je ladjarska družba,

ki je bila ustanovljena in ima sedež na Nizozemskem. Vlagatelj kasacijske pritožbe je bil v tem obdobju zaposlen pri delodajalcu iz Lihtenštajna, dejavnost na plovilu pa je opravljal v Belgiji, Nemčiji in na Nizozemskem. Glede na ladijski dnevnik je plovilo v letu 2015 približno 22 % časa plulo na Nizozemskem.

- 2 Nosilec, pristojen za Lihtenštajn, je z dopisom z dne 25. julija 2017 nasprotno stranko v postopku s kasacijsko pritožbo, Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (upravni odbor zavoda za socialno zavarovanje, Nizozemska), pozval, naj v skladu s členom 6 Uredbe (ES) št. 987/2009 (v nadaljevanju: izvedbena uredba) začasno določi, katera zakonodaja na področju socialne varnosti se je uporabljala za vlagatelja kasacijske pritožbe, ko je delal na plovilu. Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo je z odločbo z dne 6. marca 2020 začasno določila, da je to nizozemska zakonodaja na področju socialne varnosti.
- 3 Vlagatelj kasacijske pritožbe je pri nasprotni stranki v postopku s kasacijsko pritožbo vložil pritožbo zoper to odločbo. Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo je to pritožbo zavrnila, ker je menila, da je vlagatelj kasacijske pritožbe v smislu člena 13(1) Uredbe (ES) št. 883/2004 (v nadaljevanju: osnovna uredba) znaten del svoje dejavnosti opravljal na Nizozemskem. Pri tem je upoštevala, da je iz ladijskega dnevnika razvidno, da je plovilo leta 2016 približno 22 % časa plulo na Nizozemskem, leta 2013 prav tako 22 % in leta 2014 24 %. Ob tem je upoštevala tudi, da vlagatelj kasacijske pritožbe stalno prebiva na Nizozemskem, da je plovilo registrirano na Nizozemskem ter da imata lastnik in upravljavec plovila sedež na Nizozemskem.
- 4 Potem ko je bila tožba vlagatelja kasacijske pritožbe pri rechtbank (sodišče, Nizozemska) zavrnjena, se je pritožil na Centrale Raad van Beroep (pritožbeno sodišče za zadeve s področja socialnega varstva in javnih uslužbencev, Nizozemska; v nadaljevanju: Centrale Raad (pritožbeno sodišče)). Tudi to sodišče je ugotovilo, da je vlagatelj kasacijske pritožbe znaten del svoje dejavnosti opravljal na Nizozemskem. Centrale Raad (pritožbeno sodišče) je v utemeljitev pojasnilo, da se za delavca, ki v državi stalnega prebivališča dela manj kot 25 % delovnega časa, še vedno lahko šteje, da tam opravlja znaten del svoje dejavnosti, če na to kažejo zadostne druge okoliščine. Manj ko delavec dela v neki državi članici, več drugih okoliščin – ali bolj tehtnih drugih okoliščin – bo moralo biti podanih za tako ugotovitev.
- 5 Centrale Raad (pritožbeno sodišče) je menilo, da je nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo v izpodbijani odločbi navedla zadostne razloge za ugotovitev, da je vlagatelj kasacijske pritožbe znaten del svoje dejavnosti opravljal v državi stalnega prebivališča, tj. na Nizozemskem. Po mnenju tega sodišča je imela nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo pravico, da pri tej ugotovitvi upošteva, da je plovilo, na katerem je delal vlagatelj kasacijske pritožbe, leta 2013 22 % in leta 2014 24 % plulo tudi na Nizozemskem. Prav tako je smela upoštevati, da vlagatelj kasacijske pritožbe stalno prebiva na Nizozemskem, da je

plovilo registrirano na Nizozemskem ter da imata lastnik in upravljavec plovila sedež na Nizozemskem.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 6 Vlagatelj kasacijske pritožbe je vložil kasacijsko pritožbo zoper sodbo Centrale Raad (pritožbeno sodišče) pri predložitvenem sodišču, Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske). Za vprašanja za predhodno odločanje je pomemben le njegov prvi razlog.
- 7 Vlagatelj kasacijske pritožbe trdi, da je Centrale Raad (pritožbeno sodišče) s tem, da je ugotovilo, da je na Nizozemskem opravljal znaten del svoje dejavnosti, napačno uporabilo člen 13 osnovne uredbe in člen 14(8) izvedbene uredbe. V zvezi s tem navaja, da okoliščine, ki jih je upoštevalo Centrale Raad (pritožbeno sodišče), niso pomembne za presojo, ali je bil znaten del njegove dejavnosti opravljen na Nizozemskem. Poleg tega trdi, da Centrale Raad (pritožbeno sodišče) v svojo presojo napačno ni vključilo dejstva, da je imel njegov delodajalec sedež v Lihtenštajnu, ter tega, da se je na plovilo vkrcal in izkrcal v Belgiji in ne na Nizozemskem.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 8 Predložitveno sodišče ugotavlja, da je treba v skladu s členom 14(8) izvedbene uredbe pojem „znaten del [...] dejavnosti“ iz člena 13(1)(a) osnovne uredbe razlagati tako, da se mora nanašati na količinsko znaten del vseh dejavnosti, ne da bi bilo pri tem nujno, da gre pri tem za glavni del teh dejavnosti. Ali se znaten del dejavnosti opravlja v državi članici, se v skladu s členom 14(8) izvedbene uredbe v primeru dejavnosti zaposlene osebe presoja tudi na podlagi okvirnih meril delovnega časa in/ali osebnih prejemkov. Če uporaba teh meril pripelje do deleža, ki je manjši od 25 %, je to v skladu z isto določbo indikator, da se znaten del dejavnosti ne opravlja v zadevni državi članici.
- 9 Iz uporabe izrazov „*mede*“ [„med drugim“; izraz je prisoten zgolj v nizozemski jezikovni različici, v slovenski ga ni], „okvirna merila“ in „indikator“ v členu 14(8) izvedbene uredbe je razvidno, da v primeru delovnega časa in/ali osebnih prejemkov v državi stalnega prebivališča v obsegu manj kot 25 % obstaja možnost, da druge okoliščine v okviru splošne presoje pomenijo, da je treba dejavnost v tej državi vendarle šteti za znaten del vseh dejavnosti zadevne osebe.
- 10 Prvič, vprašanje je, katere okoliščine so upoštevne za ugotovitev, da je za delavce, ki v državi stalnega prebivališča opravijo manj kot 25 % svoje dejavnosti, vendarle mogoče šteti, da v njej opravijo znaten del svoje dejavnosti. Drugič, prav tako ni jasno, za katero časovno obdobje je treba opraviti to presojo.
- 11 Po mnenju predložitvenega sodišča upoštevne okoliščine v obravnavani zadevi ne vključujejo osebnih prejemkov. Če je že obstajala razlika v osebnih prejemkih, se

stranki na to merilo nista sklicevali. Katera merila so pomembna, ni jasno. V izvedbeni uredbi je določeno le, da je treba bistveno naravo dejavnosti določiti „mede“ („med drugim“) na podlagi okvirnih meril delovnega časa in/ali osebnih prejemkov, ne da bi bilo navedeno, katere druge okoliščine so še lahko pomembne.

- 12 Predložitveno sodišče iz besedila člena [14](8) izvedbene uredbe, v skladu s katerim mora biti del dejavnosti, opravljene v državi stalnega prebivališča, „količinsko znaten“, sklepa, da so druge okoliščine, ki jih je treba upoštevati poleg delovnega časa in/ali osebnih prejemkov, (i) neposredno povezane z opravljanjem dejavnosti, (ii) da morajo vsebovati indic glede kraja opravljanja dejavnosti in (iii) da morajo biti take, da omogočajo količinsko sklepanje o tem, kakšen pomen je treba pripisati dejavnosti, ki se opravlja v državi stalnega prebivališča, v primerjavi z vsemi dejavnostmi zadevne osebe.
- 13 Dvomi, ali so okoliščine, na katerih je Centrale Raad (pritožbeno sodišče) utemeljilo svojo presojo v zvezi s tem, upoštevne. Gre namreč za okoliščine, ki niso neposredno povezane z opravljanjem dejavnosti. Ni navedeno, kje se dejavnost opravlja, ali količinski pomen dejavnosti v državi stalnega prebivališča v primerjavi z vsemi dejavnostmi.
- 14 Očitno je, da kraj, kjer je plovilo registrirano, ter kraj, kjer imata sedež lastnik in upravljavec plovila, nista povezana z dejavnostjo. Očitno to velja tudi za kraj, kjer je plovilo plulo v letih, ko vlagatelj kasacijske pritožbe na njem še ni delal (glej tudi točke od 15 do 18 spodaj). Ker se člen 13(1) izvedbene uredbe po definiciji nanaša na delavca, ki opravlja del svoje dejavnosti v državi stalnega prebivališča, po mnenju predložitvenega sodišča ni upoštevno niti merilo stalnega prebivališča. Vlagatelj kasacijske pritožbe se je dalje skliceval na kraj sedeža delodajalca ter kraj, kjer se je vkrcal in izkrcal s plovila. Prvo merilo nikakor ni povezano z dejavnostjo, drugo pa ne pove ničesar o količinskem pomenu dejavnosti v državi stalnega prebivališča. Ker besedilo in sistematika osnovne uredbe in izvedbene uredbe ter sodna praksa Sodišča ne dajejo zadostnih usmeritev glede tega, katera merila so upoštevna, postavlja predložitveno sodišče prvi vprašanji za predhodno odločanje.
- 15 V zvezi z drugim sklopom vprašanj, in sicer katero je upoštevno obdobje za preučitev, ali je bil znaten del dejavnosti vlagatelja kasacijske pritožbe opravljen na Nizozemskem, predložitveno sodišče razmišlja o več možnostih. Ker se prispevki za socialno zavarovanje na Nizozemskem obračunavajo za koledarsko leto, bi bilo mogoče za izhodišče vzeti ustrezno koledarsko leto. Vendar je slabost tega vezanost na nacionalno pravo, zaradi česar bi lahko prišlo do razlik v pristopih med zadevnimi državami članicami. Pomisliti bi bilo mogoče tudi na to, da bi se presojalo obdobje, v katerem je delavec v nespremenjenem delovnem razmerju in ki je lahko daljše, lahko pa tudi krajše od enega leta. V zvezi s tem se ponovno postavlja vprašanje, ali je mogoče upoštevati tudi okoliščine v obdobjih, ko delavec ni bil zaposlen na plovilu (glej točko 14 zgoraj).

- 16 Predložitveno sodišče v pojasnilo navaja, da je iz člena 14(10) izvedbene uredbe razvidno, da je treba za določitev zakonodaje, ki se uporablja, upoštevati tudi predvideno stanje v naslednjih dvanajstih koledarskih mesecih. Ob tem v izvedbeni uredbi ni določeno, od katerega trenutka je treba šteti to dvanajstmesečno obdobje.
- 17 Po drugi strani pa v izvedbeni uredbi ni nič navedenega o preteklem stanju. V Praktičnem vodniku o zakonodaji, ki se uporablja v Evropski uniji (EU), Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) in Švici iz decembra 2013 (v nadaljevanju: Praktični vodnik), str. 31, Upravna komisija za koordinacijo sistemov socialne varnosti (v nadaljevanju: Upravna komisija) ugotavlja, da je pretekla dejavnost tudi zanesljiv pokazatelj prihodnjega ravnanja. Če odločitve ni mogoče sprejeti na podlagi načrtovanih vzorcev dejavnosti ali razporedov dežurstev, bi bilo v skladu s Praktičnim vodnikom smiselno preučiti stanje v preteklih 12 mesecih in te podatke uporabiti pri presoji, ali gre za znaten del dejavnosti. Vendar to stališče Upravne komisije ni odločilno. Stališča te komisije, kot so navedena v Praktičnem vodniku, je treba šteti za mnenje. Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da so lahko koristna usmeritev pri razlagi osnovne uredbe in izvedbene uredbe, vendar ne vplivajo na pristojnost sodišča, da presodi vsebino določb teh uredb (glej sodbi z dne 5. decembra 1967, Van der Vecht, 19/67, EU:C:1967:49, in z dne 8. maja 2019, SF, C-631/17, EU:C:2019:381, točka 41).
- 18 V obravnavani zadevi je Centrale Raad (pritožbeno sodišče) upoštevalo stanje, kot je obstajalo v letih 2012 in 2013, torej več kot 12 mesecev pred začetkom dejavnosti, kar je torej v nasprotju s stališčem Upravne komisije in ureditvijo v izvedbeni uredbi. Po eni strani je po mnenju predložitvenega sodišča morda očitno, da je treba upoštevati trend dejavnosti v preteklih letih, vendar se zdi, da se ta argument uporablja le, če je zadevni delavec že tedaj opravljal to dejavnost. Po drugi strani pa to, da v osnovni uredbi in izvedbeni uredbi ni usmeritev glede tega, da je treba upoštevati preteklo stanje, pomeni razlog, da se tega ne naredi. To še toliko bolj velja za stanje, kot je obstajalo pred leti, še toliko bolj pa, če delavec tedaj še ni bil zaposlen. Ker iz besedila in sistema osnovne uredbe in izvedbene uredbe ter sodne prakse Sodišča ni mogoče razbrati zadostnih usmeritev za to presojno, se Sodišču postavlja tretje vprašanje za predhodno odločanje.
- 19 Poleg tega se po mnenju predložitvenega sodišča postavlja vprašanje, kolikšno diskrecijsko pravico ima pristojni nosilec ob določanju, da za delavca velja zadevna zakonodaja na področju socialne varnosti, ker opravlja znaten del svoje dejavnosti v državi stalnega prebivališča. Ko mora sodišče odločiti o tej ugotovitvi, se postavlja vprašanje, ali mora v zvezi s tem v celoti oblikovati lastno presojno in po potrebi nadomestiti presojno pristojnega nosilca ali pa mora temu nosilcu priznati neko polje proste presoje.
- 20 Centrale Raad (pritožbeno sodišče) očitno meni, da ima pristojni nosilec tako polje proste presoje. Upravna komisija v Praktičnem vodniku na strani 33 v zvezi s cestnim prevozom navaja, da lahko imenovani nosilci, odgovorni za določitev veljavne zakonodaje, uporabijo merila, ki niso določena v osnovni uredbi,

izvedbeni uredbi in tem vodniku, če menijo, da so primernejša za zadevni položaj. Zdi se, da to kaže na diskrecijsko pravico imenovanih nosilcev. Vendar ta pripomba ni odločilna, prvič zato, ker stališča Upravne komisije niso pravno zavezujoča, in drugič zato, ker bi izraz „imenovani nosilci“ v tem delu po potrebi lahko vključeval sodišče, ki odloča o pravilnosti stališča pristojnega nosilca države članice.

- 21 Zoper priznanje diskrecijske pravice pristojnemu nosilcu govori to, da je pojem „znaten del svoje dejavnosti“ pravni pojem, ki ga lahko v konkretni zadevi uporabi sodišče, ne da bi bilo treba upravnemu organu priznati polje proste presoje. Poleg tega to, da se pristojnim nosilcem dopusti polje proste presoje, povečuje verjetnost, da bodo pristojni nosilci različnih zadevnih držav članic glede iste zadeve prišli do različnih sklepov glede veljavne zakonodaje, namen osnovne uredbe (člen 11(1)) pa je zagotoviti prav to, da za osebe, za katere se uporablja, velja zakonodaja na področju socialne varnosti samo ene države članice.
- 22 Ker iz besedila in sistematike osnovne uredbe in izvedbene uredbe ter sodne prakse Sodišča prav tako ni mogoče razbrati zadostnih usmeritev glede morebitne diskrecijske pravice, se Sodišču postavlja četrto vprašanje za predhodno odločanje.

DELOVNI DOKUMENT